

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น" ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความหมายของทัศนคติ

อลพอร์ต (Allport, 1935) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิตหรือประสาท ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ สภาวะความพร้อมนี้เป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

เครชและครัทฟิลด์ (Krech and Crutchfield, 1948) ให้ความหมายว่า ทัศนคติ คือ การรวมตัวอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างแรงจูงใจ อารมณ์ การรับรู้ และความคิดความเข้าใจของบุคคลแต่ละบุคคล

นิวคอมบ์ (Newcomb, 1954) กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจ ที่มีต่อประสบการณ์ที่มนุษย์เราได้รับ ทัศนคติจะแสดงออกทางด้านพฤติกรรมสองลักษณะคือ การแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ ความชอบ เห็นด้วย ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า ทัศนคติทางบวก อีกลักษณะหนึ่งคือ ทัศนคติทางลบ การแสดงออกในลักษณะที่ไม่พึงพอใจ ไม่ชอบหรือไม่เห็นด้วย ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ส่วนทัศนคติอีกแบบหนึ่งคือ ความรู้สึกเฉยๆ ไม่ชอบ ไม่เกลียด เป็นทัศนคติแบบกลางๆ

เซอร์สโตน (Thurstone, 1967) ให้ความหมายว่า ทศนคติเป็นเรื่องของความชอบไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึกและความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งแต่เราสามารถวัดในรูปของความคิดเห็น หรือจากการแสดงออกทางภาษา

จากความหมายที่กล่าวมา อาจจะสรุปได้ว่า ทศนคติเป็นนามธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ในชีวิตของบุคคลและทศนคติจะเป็นเครื่องกำหนดทิศทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกนั้นอาจจะนำไปในทางที่พึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจก็ได้

2.1.2 องค์ประกอบของทศนคติ

สุชา จันทน์เอม (2524) ได้กล่าวว่า ทศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้หรือความเชื่อถือของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หากบุคคลมีความรู้หรือเชื่อว่าสิ่งใดดีก็มักจะมีทศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้ามหากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดีก็จะมีทศนคติไปในทางตรงกันข้าม คือมีทศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2. องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้สึกของบุคคลซึ่งมีอารมณ์เกี่ยวข้องอยู่ด้วย นั่นคือหากบุคคลมีความรู้สึกรักหรือชอบพอในบุคคลใดหรือสิ่งใดก็จะช่วยให้เกิดทศนคติที่ดีต่อบุคคลนั้นหรือสิ่งนั้นไปด้วย แต่ถ้าหากมีความรู้สึกเกลียดหรือโกรธบุคคลใดสิ่งใดก็จะทำให้มีทศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นไปด้วย

3. องค์ประกอบเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล (Behavioral Component) คือ ความโน้มเอียงที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตอบโต้บางอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา พฤติกรรมที่เขาแสดงออกมานั้นเกิดจากความรู้ และความรู้สึกที่เขาเกี่ยวข้องอยู่กับวัตถุ เหตุการณ์หรือบุคคลนั้นๆนั้นเอง

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) ได้กล่าวว่า ทศนคติดี้องค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความคิด ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกัน

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) คือ สภาพอารมณ์ ซึ่งเป็นผลจากความคิด ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ดีต่อสิ่งใดบุคคลนั้นจะมีความรู้สึกที่ดีและยอมรับต่อสิ่งเหล่านั้น แต่ถ้าบุคคลใดมีความคิดในทางที่ไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลนั้นจะมีความคิดที่ไม่ดีและไม่ยอมรับหรือปฏิเสธต่อสิ่งเหล่านั้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติ ซึ่งถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมก็จะเกิดการปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ทศนคติมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ
- องค์ประกอบด้านความรู้สึก
- องค์ประกอบด้านพฤติกรรม

2.1.3 การสร้างทัศนคติ

สุชา จันทน์เอม (2524) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติดังนี้ คือ

1. วัฒนธรรม (Culture) วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อชีวิตของบุคคลทุกๆ คนตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งตาย วัฒนธรรมของชาติต่างๆ แตกต่างกันไป เริ่มจากครอบครัว โรงเรียน วัด สถาบันอื่นๆ ในสังคม วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสารมวลชนต่างๆ มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติของเด็กทั้งสิ้น

2. ครอบครัว (Family) ครอบครัวเป็นแหล่งแรกที่อบรมให้เด็กเรียนรู้การสมาคมต่างๆ จึงมีอิทธิพลมากที่สุดในการสร้างทัศนคติให้แก่เด็ก ตลอดจนการปลูกฝังทัศนคติในการดำเนินชีวิตให้แก่บุตรของตน ทั้งนี้เพราะเด็กมักเลียนแบบและเชื่อฟังพ่อแม่อยู่แล้ว ได้มีผู้สำรวจ พบว่า ทัศนคติของพ่อแม่กับลูกคล้ายคลึงกันมาก แตกต่างกันเล็กน้อย

3. กลุ่มเพื่อน (Social Group) เด็กที่จากบิดามารดาอยู่ร่วมกับเพื่อนตั้งแต่เล็กๆ จะได้รับอิทธิพลต่างๆ จากกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้เพราะเด็กต้องการการ

ยอมรับจากเพื่อน ต้องการคำแนะนำและความช่วยเหลือจากเพื่อนฝูง มีผู้ทำการศึกษาพบว่าเด็กหญิงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและชั้นสูง จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองไปในทิศทางเดียวกันด้วย ส่วนเด็กที่คบเพื่อนเกะกะเกราะชอบเที่ยวเตร่ เด็กที่สังกัดกลุ่มดังกล่าวก็จะเที่ยวเตร่ไปด้วย

4. บุคลิกภาพ (Personality) ลักษณะบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลมากเหมือนกันนั่นคือ พวกที่ชอบสังคม พวกเกลียดสังคม พวกชอบเด่น หรือพวกอ่อนน้อมจะมีทัศนคติไม่เหมือนกัน

2.1.4 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทัศนคติของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ฉะนั้น หากปรากฏว่า ทัศนคติใดเป็นไปในทางที่จะทำให้บุคลิกภาพเสื่อมเสียก็ควรหาทางเปลี่ยนให้ใหม่โดยเฉพาะในเด็ก ๆ ทัศนคติบางอย่างก็เปลี่ยนได้ง่าย แต่บางอย่างก็เปลี่ยนได้ยากหากเป็นทัศนคติที่มีความเข้มมากอาจเปลี่ยนไม่ได้เลยก็ได้ ทัศนคติบางอย่างก็พอจะเปลี่ยนแปลงได้ สุชา จันทน์เอม (2524) สรุปว่า นักจิตวิทยาได้แนะนำวิธีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ 3 ประการดังนี้ คือ

1. การชักชวน (Persuasion) มีบุคคลเป็นจำนวนมากที่สามารถปรับปรุงทัศนคติหรือเปลี่ยนทัศนคติของตนเสียใหม่หลังจากได้รับคำแนะนำบอกเล่าหรือได้ความรู้เพิ่มพูนขึ้น

2. การเปลี่ยนกลุ่ม (Group Change) หากจะเปลี่ยนทัศนคติของบุคคล อาจจะทดลองเปลี่ยนกลุ่มสมาชิกดูจะช่วยให้ เช่น เด็กที่ขี้เกียจเรียนชอบขาดเรียนอยู่เสมอเพราะอยู่กับกลุ่มเพื่อนที่ชอบขาดเรียน หากครูจัดกลุ่มเสียใหม่ย้ายให้ไปอยู่กลุ่มที่ขยันขันแข็ง ชอบเข้าห้องสมุด ขยันเรียนเด็กจะค่อยๆ เปลี่ยนมาเป็นเด็กขยันได้ค่อนข้างมาก แต่ทั้งนี้ต้องสร้างความอบอุ่น และสมาชิกทุกคนของกลุ่มต้องยอมรับเด็กใหม่มาเป็นสมาชิกด้วย

3. การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) เป็นการชักชวนให้บุคคลหันมาสนใจหรือรับรู้โดยการสร้างสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ขึ้น

ไพบูลย์ อินทรวีชา (2517) ได้สรุปว่า ทัศนคติอาจเปลี่ยนแปลงได้โดยวิธีการต่างๆ 4 ประการ คือ

1. บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติได้โดยอาศัยแรงจูงใจ
2. บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติได้โดยอาศัยเทคนิคอันเหมาะสม
3. บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติได้โดยอาศัยการกระทำหรือการปฏิบัติจริง
2. บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติได้โดยอาศัยหลักการแห่งเหตุผล

เอ็ดเวิร์ดส์ (Edwards, 1968) ได้กล่าวถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ 4 ประการ คือ

1. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับการจูงใจ
2. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์โดยตรง
3. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น และยอมรับในคุณสมบัติหรือสภาพการณ์ของสิ่งนั้นๆ
4. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้มีการกระทำ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง

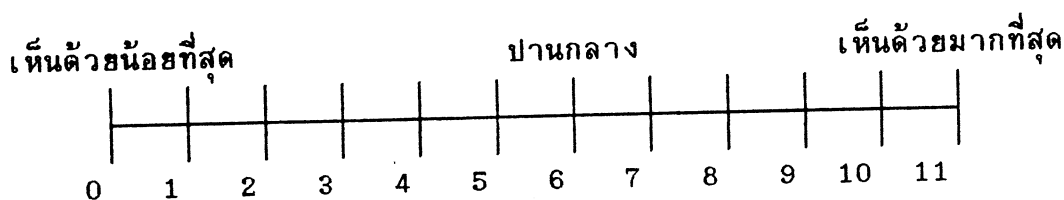
2.1.5 การวัดทัศนคติ

ทัศนคติของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น เราไม่สามารถสังเกตเห็นได้และวัดไม่ได้โดยตรง แต่เราสามารถวัดได้จากพฤติกรรม เราวัดทัศนคติได้จากพฤติกรรมได้ทั้งทางตรงทางอ้อม วิธีวัดทัศนคติสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. วิธีวัดทางตรง (Directive Technique) ได้แก่
 - วิธีสัมภาษณ์ (Interview)
 - ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งใช้แบบวัดทัศนคติ (Attitude Scale)
2. วิธีวัดทางอ้อม (Indirective Technique) ได้แก่
 - ให้เติมคำให้เป็นประโยค (Sentence Completion)
 - ให้หาคำมาสัมพันธ์ (Word Association)
 - การผูกเรื่องจากภาพ (Story Telling)

3. ศึกษาโดยไม่ให้บุคคลที่รับการศึกษารู้ตัว (Unobtrusive Technique)

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์ (2533) ได้ให้คำอธิบายถึงวิธีสร้างแบบวัดทัศนคติแบบของเทอร์สโตนไว้ดังนี้ ขึ้นแรกกำหนดเรื่องที่จะศึกษาว่า มีลักษณะโครงสร้างที่จะวัดในแง่มุมใดบ้างอย่างกว้างๆ รวบรวมข้อความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้านั้น การรวบรวมข้อความอาจได้มาจากผู้วิจัยเอง เพื่อนร่วมงาน วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความต่างๆ ในการอภิปราย หรือจากผู้รู้ที่มีประสบการณ์ ลักษณะการเขียนข้อความคิดเห็นนั้น เมื่อได้ข้อความมากแล้วจึงพิมพ์ลงเป็นรายการ ให้แต่ละข้อมีใจความสั้นๆ เพียงความคิดเดียว โดยมีข้อความทั้งทางบวก ทางลบ และกลางๆ แล้วพิมพ์ข้อความ ลงบัตรละ 1 ข้อความ หรือจะพิมพ์ข้อความเป็นข้อๆ ในแผ่นเดียวกัน แต่ละข้อมีมาตรวัด 11 ช่วง แล้วให้ผู้ตัดสินประมาณ 50 ถึง 300 คน เป็นผู้ตัดสินข้อความแต่ละข้อที่รวบรวมได้ว่าควรจะต้องอยู่ช่วงใดใน 11 ช่วง ดังนี้

หลักสำคัญในการตัดสิน ผู้ตัดสินจะต้องทำตัวให้เป็นกลางที่สุด คือจะต้องไม่ให้ทัศนคติของตัวเองเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสิน โดยผู้ตัดสินมีหน้าที่เพียงตัดสินว่าข้อความแต่ละข้อสนับสนุนหรือต่อต้านต่อเรื่องนั้นเพียงใด

ขั้นตอนนำผลจากการตัดสินข้อความมาวิเคราะห์ค่าความคิดเห็น (Scale Value) และค่าการกระจาย (Q-Value) โดยที่ค่าความคิดเห็นคำนวณจากค่ามัธยฐาน และค่าการกระจายคำนวณจากครึ่งหนึ่งของผลต่างของส่วนเบี่ยงเบนควอร์ไทล์ Q_3 และส่วนเบี่ยงเบนควอร์ไทล์ Q_1 การเลือกข้อความคิดเห็นมีวิธีการเลือกดังนี้ คือ แบ่งข้อความที่มีค่ามัธยฐานเท่ากันไว้ในกลุ่มเดียวกัน และเรียงข้อความที่มีค่าการกระจายมากไปน้อย เลือกข้อความที่มีการกระจายน้อยที่สุด

เพราะแสดงว่าผู้ตัดสินส่วนใหญ่มีความเห็นว่าข้อความนั้นเหมือนกัน ส่วนข้อความที่มีการกระจายสูง คือ ตั้งแต่ 1.67 ขึ้นไป เทอร์สโตนถือว่า เป็นข้อความที่มีการกระจายสูง ค่ามัชฌิมฐานของข้อความแต่ละข้อความมีค่าความคิดเห็นต่าง ๆ กัน การรวมรวมข้อความเป็นมาตราวัดทัศนคติ ไม่ควรเรียงข้อความที่มีความคิดเห็นเรียงตามลำดับ ควรเรียงคละกันและถ้ามีข้อความมากให้แยกเป็น 2 ฉบับแบบคู่ขนานกัน แต่ละฉบับให้มีจำนวนข้อเท่ากัน การนำไปใช้ให้นำข้อความที่คัดเลือกไว้ซึ่งมีค่าความคิดเห็นครบทั้ง 11 ช่วง จัดพิมพ์เรียงค่าความคิดเห็นคละกัน โดยให้ผู้ตอบตอบว่า "เห็นด้วย" หรือ "ไม่เห็นด้วย" ในแต่ละข้อ ไม่ต้องระบุระดับความคิดเห็นแล้วนำค่าความคิดเห็นประจำข้อมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย

แบบวัดทัศนคติที่เป็นที่นิยมกันมากพอๆกันกับของเทอร์สโตน คือ แบบวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ลิเคิร์ตถือเอาข้อความทุกข้อในแบบวัดทัศนคติมีความสำคัญเท่ากันหมด คะแนนทัศนคติของผู้ตอบแต่ละคนคือผลรวมของคะแนนทุกข้อในแบบวัดทัศนคติ ซึ่งลิเคิร์ตถือว่าผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใด ๆ ก็ตาม โอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นก็จะมามาก และโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านสิ่งนั้นก็จะม้น้อย ในทำนองเดียวกันผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งใด โอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นก็จะม้น้อยและโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านสิ่งนั้นก็จะม้นมาก คะแนนรวมของทุกข้อจะเป็นเครื่องหมายที่ทัศนคติของผู้ตอบแต่ละคน

ฟวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2526) ได้ให้คำอธิบายถึงวิธีสร้างแบบวัดทัศนคติแบบลิเคิร์ตไว้ดังนี้ ขั้นแรกต้องรวบรวมข้อความที่เกี่ยวข้องในสิ่งที่จะศึกษาให้ได้มากที่สุดเช่นเดียวกับวิธีของเทอร์สโตน เมื่อได้ข้อความมาแล้ว ก็ทำการสร้างข้อความทัศนคติให้ครอบคลุมคุณลักษณะต่างๆที่วิเคราะห์ได้ จำนวนข้อความที่สร้างควรมีประมาณ 20-30 ข้อความ และให้มีจำนวนข้อความที่กล่าวถึงสิ่งที่ต้องการศึกษาในทางที่ดี (ทางบวก) และในทางที่ไม่ดี (ทางลบ) จำนวนมากพอต่อการที่เมื่อนำไปวิเคราะห์คุณภาพแล้วเหลือตามที่ต้องการ การตรวจสอบข้อความที่สร้างขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยผู้สร้างข้อความเอง หรือนำไปให้ผู้มีความรู้เรื่องนั้น ๆ ตรวจสอบ โดยพิจารณาในเรื่องของความครบถ้วนของคุณลักษณะของสิ่งที่ศึกษา

และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ตลอดจนลักษณะการตอบกับข้อความที่สร้างว่า สอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด เช่น พิจารณาว่าควรจะให้ตอบว่า "เห็นด้วย อย่างยิ่ง" "เห็นด้วย" "เฉยๆ" "ไม่เห็นด้วย" "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" และ ทำการทดลองขึ้นต้นก่อนที่จะนำไปใช้จริงโดยการนำข้อความที่ได้ตรวจสอบแล้วไป ทดลองให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อดูว่ายังมีข้อความใดยังไม่ชัดเจนต้อง แก้ไขจะได้ทำการแก้ไขเสียก่อนจะบรรจุลงในมาตรวัดทัศนคติ นอกจากนั้นต้อง ทำการตรวจสอบคุณภาพด้านอื่น ๆ ได้แก่ ความเที่ยง ค่าอำนาจจำแนก และ ค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดทัศนคติทั้งฉบับด้วย การกำหนดน้ำหนักคะแนนแต่ละ ตัวเลือกว่าควรให้คะแนนเป็นเท่าใด ทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่นิยมมากที่สุด คือวิธี Arbitrary Weighting Method วิธีนี้คือกำหนดให้แต่ละตัวเลือกมีน้ำหนักเป็น 5,4,3,2,1 ดังนั้นข้อความที่กล่าวถึงสิ่งนั้นๆ ในทางที่ดี (ทางบวก) ถ้าตอบ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" "เห็นด้วย" "เฉยๆ" "ไม่เห็นด้วย" "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" จะได้คะแนนเป็น 5,4,3,2,1 และถ้าข้อความที่กล่าวถึงสิ่งนั้นๆ ในทางที่ไม่ดี (ทางลบ) ถ้าตอบ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" "เห็นด้วย" "เฉยๆ" "ไม่เห็นด้วย" "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" จะได้คะแนนเป็น 1,2,3,4,5 ตามลำดับ

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

เฟียลสตรา (Fielstra, 1955) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกในการประกอบอาชีพครู" กลุ่มตัวอย่างเป็น นิสิตมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย จำนวน 230 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า การเลือก อาชีพครูเพราะอาชีพครูมีประโยชน์ที่มีโอกาสช่วยเหลือนักเรียนเป็นพลเมืองดีและ ชาญฉลาดในคุณความดี ได้ทำงานที่ทำให้ตนเองเจริญก้าวหน้าและได้ทำงานที่ตนสนใจ ตามความรู้

โมริ (Mori, 1960) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติต่อวิชาชีพครู" กับ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยมิชิแกน จำนวน 556 คน ปรากฏว่านักศึกษาหญิงมีทัศนคติต่ออาชีพครูดีกว่านักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นยัง

ปรากฏว่าองค์ประกอบทางด้านทัศนคติ ฐานะทางเศรษฐกิจ มนุษย์สัมพันธ์มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นครู

บริม (Brim, 1966) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนักศึกษาครู" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเคนเวอร์ จำนวน 250 คน ผลปรากฏว่า นักศึกษาที่เรียนจบหลักสูตรแล้วมีทัศนคติที่ดีกว่านักศึกษาที่เพิ่งเข้าเรียน

ซัลลิแวน (Sullivan, 1979) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาก่อนทัศนคติต่อวิชาชีพครู มโนทัศน์ และสมรรถภาพในการสอนของนักศึกษาครู" กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นิสิตฝึกสอนสาขาประถมศึกษา จำนวน 50 คน ซึ่งแบ่งเป็น นิสิตฝึกสอนตามโปรแกรมฝึกหัดครูแบบเดิม 25 คน และโปรแกรมฝึกหัดครูแบบสมรรถฐาน (Performance-Based Teacher Training Programs) 25 คน และนักเรียนประถมศึกษาในมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา อีก 1,500 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตทั้งสองโปรแกรมมีทัศนคติต่อวิชาชีพครู มโนทัศน์และสมรรถภาพในการสอนไม่แตกต่างกัน

ไวท์ (White, 1980) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนทัศนคติต่อวิชาชีพครูหลังฝึกสอนของนักศึกษาครู" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาครูของมหาวิทยาลัยอีสเทอร์น อิลลินอยส์ จำนวน 25 คน ที่ออกฝึกสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า ภายหลังจากที่นักศึกษาครูฝึกสอนแล้วจะมีทัศนคติต่อวิชาชีพครู และการสอนเด็กนักเรียนเพิ่มขึ้นในทางบวก

2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

เสรี ลาขโรจน์ (2505) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาก่อนทัศนคติของนิสิตชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร บางแสนและปทุมวัน ปีการศึกษา 2505" กลุ่มตัวอย่างจำนวน 315 คน ชาย 189 คน และหญิง 162 คน ปรากฏว่า นิสิตหญิงที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นครู และมีความตั้งใจที่จะเป็นครูมากกว่านิสิตชาย

อารี รังสิโยภักดิ์ (2513) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรการศึกษา และระดับชั้นประโยคประถมศึกษา ปีการศึกษา 2512 " กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนฝึกหัดครูชั้นปีที่ 2 จากสถาบันฝึกหัดครู 7 แห่ง คือ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม วิทยาลัยครูเพชรบุรี วิทยาลัยครูอุบลราชธานี และวิทยาลัยครูยะลา รวมทั้งสิ้น 775 คน แยกเป็นนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา 554 คน ชาย 265 คน หญิง 289 คน นักเรียนระดับชั้นประโยคประถมศึกษา 221 คน ชาย 43 คน และหญิง 178 คน ปรากฏว่า นักเรียนฝึกหัดครูทั้งสองระดับมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างกันในควมมีเหตุผล และในเรื่องครูมีความมั่นคงก้าวหน้า นอกจากนั้นทัศนคติต่ออาชีพครูเป็นไปในแนวเดียวกัน คือ อาชีพครูเป็นอาชีพที่น่าสรรเสริญ น่าภูมิใจ มีความสำคัญ เป็นตัวอย่างที่ดี มีเกียรติ มีหลักเกณฑ์ มีความมั่นคง มีชื่อเสียง ลำบากเป็นงานหนัก และน่าหนักใจ

กองการวิจัยกรมวิชาการ (2514) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติต่ออาชีพครูโดยทั่วไปเมื่อปี 2514 ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป ทัศนคติต่ออาชีพครู การสอนและการอบรมเด็ก การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเห็นและการต้องการความช่วยเหลือและอื่น ๆ จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นครูทั่วประเทศ จำนวน 16,925 คน ผลปรากฏว่า สาเหตุที่ครูส่วนใหญ่เลือกประกอบอาชีพเนื่องจากชอบอาชีพครู ร้อยละ 29.30 เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ 22.71 ได้ทำงานใกล้ชิดกับเด็กร้อยละ 15.97 ในเรื่องความพอใจสำหรับคนที่เลือกอาชีพครุนั้น พอใจที่จะเลือกสอนถึงร้อยละ 92.99 ไม่พอใจสอนเพียงร้อยละ 1.96 เท่านั้น และจำนวนครูเกินกว่าครึ่งหนึ่งที่ไม่ต้องการเปลี่ยนอาชีพครูเป็นอาชีพอื่นนั้นมีถึงร้อยละ 62.68 และจำนวนที่ไม่ต้องการย้ายที่ทำงานมีร้อยละ 51.45 ส่วนจำนวนที่ต้องการเปลี่ยนอาชีพครูเป็นอาชีพอื่นเพราะเห็นว่าอาชีพอื่นมีทางก้าวหน้ากว่ามีร้อยละ 10.99

สมหมาย กระจำนัง (2514) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "เปรียบเทียบเจตคติก่อนและหลังการฝึกสอนของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปีการศึกษา 2513"

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 คน ชาย 120 คน หญิง 71 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตหญิงและชายมีเจตคติต่อการฝึกสอนไม่แตกต่างกัน เจตคติของการฝึกสอนของ นิสิตทั้งหมดก่อนและหลังการฝึกสอนไม่แตกต่างกัน นิสิตชายที่มีเกรดเฉลี่ย 2.50 ขึ้นไป มีเจตคติต่อความสำคัญของจิตวิทยาการเรียนรู้ดีกว่านิสิตชายที่มีเกรดเฉลี่ย 2.09 ลงมา สำหรับนิสิตหญิงเกรดเฉลี่ย 2.5 ขึ้นไป มีเจตคติต่อจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนดีกว่านิสิตหญิงที่มีเกรดเฉลี่ย 2.10-2.49

सारวย มีชนอน (2516) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ต่ออาชีพครู ของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา" กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน นิสิต ชาย 158 คน นิสิตหญิง 202 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูในด้านการสอน ความสัมพันธ์กับอาชีพและ บุคคลอื่น และด้านค่านิยมในสังคมมีความแตกต่างกัน สำหรับด้านผลประโยชน์ และความก้าวหน้าทัศนคติต่ออาชีพครูระหว่างนิสิตชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 มีความแตกต่างกัน ส่วนทัศนคติต่ออาชีพครูในด้านจรรยาครูไม่มีความแตกต่างกัน และนิสิตชั้นปีที่ 1 มีทัศนคติต่ออาชีพครูในทางที่ดีกว่านิสิตชั้นอื่น ด้านความสัมพันธ์ กับอาชีพและบุคคลอื่นๆ นิสิตชั้นปีที่ 1 มีทัศนคติมีทัศนคติต่ออาชีพครูในทางที่ดีกว่า นิสิตปีที่ 2 และปีที่ 3 ด้านสถานที่ทำงาน เศรษฐกิจ และความก้าวหน้า นิสิตชั้นปี ที่ 1 มีทัศนคติต่ออาชีพครูในทางที่ดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 3 ด้านค่านิยมในสังคมนิสิตชั้นปี ที่ 4 มีทัศนคติต่ออาชีพครูในทางที่ดีกว่านิสิตชั้นอื่นๆ และในการจัดอันดับความชอบ ต่ออาชีพ สรุปได้ว่านิสิตที่เรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นไปมีทัศนคติต่ออาชีพครูไม่เป็นไป ในทางที่ดีกว่านิสิตในระดับชั้นที่ต่ำกว่า

ยุพดี ปานบุปผา (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติต่อวิชาชีพครู ของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จำนวน 65 คน ผลการวิจัยปรากฏดังต่อไปนี้

1. ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษาในระยะ ก่อนและหลังฝึกสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01
2. ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษาแยกตาม

กลุ่มที่เลือกอันดับเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ ระยะก่อนฝึกสอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

3. ทศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษาแยกตามกลุ่มที่เลือกอันดับเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ ระยะหลังฝึกสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

4. ทศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษาที่เลือกอันดับเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ ระหว่างอันดับที่ 1, 2, 3 และระหว่างอันดับที่ 4, 5, 6 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

5. ทศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษาที่เลือกอันดับเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ ระหว่างอันดับที่ 1, 2 และ 3 แตกต่างกับทศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษาที่เลือกอันดับเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ ระหว่างอันดับที่ 4, 5 และ 6 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

6. ระยะก่อนฝึกสอน นิสิตฝึกสอนสาขาวิชาสังคมศึกษาส่วนใหญ่มีความปรารถนาจะประกอบอาชีพครูในระดับปานกลาง แต่เมื่อฝึกสอนแล้วมีความปรารถนาจะประกอบอาชีพครูอยู่ในระดับมาก

ศิริชัย กาญจนวาสี (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรีที่สุ่มได้จากทุกสาขาวิชาและชั้นปี ทั้งหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี ปีการศึกษา 2523 จำนวน 695 คน ผลการวิจัยปรากฏดังต่อไปนี้

1. นิสิตครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้คะแนนเฉลี่ยตอนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ระหว่าง 2.01-2.55 มีบิดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวไม่มีบุคคลในครอบครัวหรือญาติประกอบอาชีพครู เลือกครุศาสตร์เป็นอันดับที่ 5 หรือ 6 มีความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพครูมากและคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ดี

2. ทศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตครุศาสตร์ปีที่ 1 มีความแตกต่างกันตามสาขาและเพศ โดยพบว่านิสิตสาขาพลศึกษามีทศนคติต่อวิชาชีพครูต่ำกว่านิสิต

สาขาประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญและนิสิตหญิงมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูดีกว่านิสิตชาย อย่างมีนัยสำคัญ

3. ทศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตครุศาสตร์ มีความแตกต่างกันตามชั้นปี และเพศ โดยพบว่านิสิตปีที่ 1 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูสูงกว่านิสิตปีที่ 2 และปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญ และนิสิตหญิงมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูสูงกว่านิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญ

4. ทศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตหลักสูตร 2 ปี ระหว่างปีที่ 1 กับปีที่ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่นิสิตครุศาสตร์หลักสูตร 4 ปี มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูสูงกว่านิสิตครุศาสตร์หลักสูตร 2 ปี อย่างมีนัยสำคัญ

วิภา แดงเจริญ (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีฐานะชั้นปีต่างกัน" กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2527 จำนวน 1,151 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นิสิตชั้นปีที่ต่างกันมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างกัน นิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

2. กลุ่มตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิต คือ บรรยากาศการเรียนการสอน โปรแกรมที่จบ ม.ศ.5/ม.6 อันดับการเลือก คณะครุศาสตร์ ประเภทผู้อุปการะ สาขาวิชาที่ศึกษา ประเภทโรงเรียน แด้ม เฉลี่ยสะสม อาชีพบิดาและภูมิลำเนา กลุ่มตัวแปรเหล่านี้อธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อวิชาชีพครูได้ร้อยละ 10.28

สรุปได้ว่า การให้ความรู้และประสบการณ์ในด้านใดก็ตามย่อมทำให้ผู้ที่ได้รับความรู้หรือประสบการณ์นั้นมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ ซึ่งทัศนคติที่มีการเปลี่ยนแปลงไปนั้นจะดีหรือไม่ดี ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับนั้น จากข้อสรุป ผู้วิจัยจึงได้แนวความคิดว่า การเรียนการสอนซึ่งทำให้เกิดความรู้ และประสบการณ์ แก่นักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา และแต่ละชั้นปีที่ได้รับเพิ่มมากขึ้น นั้นน่าจะมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพครูได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลง จะมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ได้รับความรู้และประสบการณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องทัศนคติต่ออาชีพครู เพื่อจะศึกษาแนวทาง ในการพัฒนาในเรื่องนี้ให้เป็นไปในทางที่ดีมีประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป